

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ СУРГУУЛЬ
ШИНЖЛЭХ УХААНЫ СУРГУУЛЬ
“МОНГОЛ СУДЛАЛ”

Эрдэм шинжилгээний сэтгүүл

Боть XLVII (597)

DOI: 10.22353/ms20234738

ӨВӨР МОНГОЛ ИЖИЛСЭЛ БА ОРЧИН ҮЕИЙН БҮЖГИЙН ХӨГЖИМ

Хэрэйд Утгату

Хураангуй: БНХАУ-ын Өвөрмонголын өөртөө засах орон (ӨМӨЗО) 1947 онд байгуулагдсанаас хойш Өвөрмонголын нийгэм, соёлын амьдралд өөрчлөлт их гарсан билээ. Үүний дотор соёл, урлагийн үйл ажиллагаа эрхлэх “Улаан мөчир”, урлагийн бүлгэмүүд хотод болон хөдөө орон нутагт олноор байгуулагдсан юм. Энэ цагаас хойш нэг талаас уламжлалт соёлд тулгуурласан Монгол угсаатны ижилсэл, нөгөө талаас БНХАУ-ын бодлого, соёлын нөлөөг тусгасан иргэний ижилсэл, бусад Монгол угсаатнаас ялгарах Өвөрмонгол онцлогтой соёл бүрэлдэн тогтсоор ирсэн. Улмаар энэ нь соёл, урлагийн бүтээлд тусаж, дотоодын болон гадаадын үзэгч сонсогчийн анхаарал татах болсон. Үүний нэг жишээ нь Хөх хотын дуу бүжгийн театрын уран бүтээл, тэр дундаа бүжгийн хөгжмийн бүтээл гэж үзэж болно. Уг судалгаанд тус театрын “Өвгөд” бүжгийн бүтээлд дүн шинжилгээ хийж, тус бүтээлийн бүжиг болон хөгжмийн элементүүдэд туссан Өвөрмонголын онцлог шинжийг нэхэн нягталсан болно. Ингэхдээ бүтээлд текст анализ хийхээс гадна уран бүтээлчдээс ярилцлага авч, өмнөх судалгаатай харьцуулан шинжиллээ. Уг судалгаанд Өвөрмонголын түүх, нийгэм, соёлын онцлогоос үүдэлтэй “Өвөрмонгол” соёлын ижилсэл бүрэлдэж буйг анзааран авч үзсэн юм.

Түлхүүр үгс: Улаан мөчир, Хөх хотын дуурь бүжгийн театр, Өвгөд бүжиг, Бүжгийн хөгжим, Монгол бүжиг

Хөх хотын дуурь бүжгийн театр Өвөрмонгол соёлыг илэрхийлэх нь

ӨМӨЗО нь 1947 онд байгуулагдсанаас хойш Өвөрмонгол дахь Монголчуудын соёл урлагийн салбарт асар их өөрчлөлт гарсан. Урлагийн олон хамтлаг, тэр дундаа “Улаан мөчир” болон урлагийн бүлгэмүүд хөдөө орон нутагт маш олон тоогоор байгуулагдсан юм. “Улаан мөчир” нь ӨМӨЗО-ы утга зохиол, урлагийн төлөөлөгчдийн нэг байсан. 1957 онд анхны “Улаан мөчир” нь Өвөр Монголын Шилийн гол аймгийн Сөнөд Баруун хошуунд байгуулагдаж байжээ. “Улаан мөчир”-ийн хөгжсөн үйл явц нь Өвөр Монголын байгаль газарзүйн нөхцөлтэй холбоотой. Өвөрмонгол өргөн уудам газар нутагтай, хүн ам нь тархай бутархай, унаа зам тээвэр тохиромжгүй. 1957 оны 5-р сард ӨМӨЗО-ны Соёлын товчоо (Одоогийн ӨМӨЗО-ы Соёлын газар) албан даалгавар өгч, Шилийн голын Сөнөдийн баруун хошуу, Шулуун хөх, Шулуун цагаан зэрэг газруудад соёлын судалгаа явуулжээ. Судалгаанаас харахад хагас газар тариалан, хагас бэлчээрийн

мал аж ахуйтай, хүн ам сийрэг, тээврийн хэрэгсэл явахад тохиромжгүй, нэн тархай бутархай суурьшсанаас шалтгаалан тариачид, малчдын соёлын амьдралыг баяжуулах хэрэгцээ шаардлага харагдаж байв. Малчид, тариачдын соёлын хэрэгцээг хангахын тулд хөнгөн техник хэрэгсэлтэй, соёлтой, зөв зохион байгуулалттай, нэг мэргэжилтэй олон чадвартай боловсон хүчинтэй соёл түгээх бүлгэм шаардлагатай болсон (Ван Хуйцин, 2018).

Хөх хотын дуурь бүжгийн театрын өмнөх үе нь ч гэсэн адилхан анх 1979 онд Хөх хотын шууд харьяат “Улаан мөчир” гэж байгуулагдаж байсан юм. Улмаар 1986 онд “Улаан мөчир”-ийн үндсэн дээр Хөх хотын үндэстний дуу бүжгийн чуулга байгуулагдаж, төрийн өмчит хотын үндэсний цөөнхийн урлагийн чуулга болжээ. 2013 онд бүтцийн өөрчлөлт хийсний дараа Хөх хотын үндэсний тайзны урлагийн хамтлаг “Үндэсний дуу бүжгийн театр” болж өөрчлөгдсөн. 2021 оны 6-р сард Хөх хотын соёл, аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн өмчит олон төрлийн аж ахуй нэгжүүдийг нэгтгэж, “Хөх хотын соёлын аялал жуулчлалын хөрөнгө оруулалтын групп” ХХК болгон өөрчлөн зохион байгуулж, 2022 онд “Хөх хотын дуурь бүжгийн театр” гэж нэрлэв. Ийнхүү уг байгууллагын нэр, бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго чиглэлийн өөрчлөлт нь улсын бодлого, олон нийтэд хүрэх арга замыг илтгэж, мэргэжлийн урлагийн байгууллага хөгжүүлэх үйл явц, цөөн тоот үндэстний соёлыг аялал жуулчлалын онцлог бүхий бүтээгдэхүүн болгох чиглэлийг мөн харж болно (Бүтээл (博特乐图), 2013).

“Өвгөд” бүжгийн олон талт шинж

Олон жилийн туршид театр нь олон тооны нөлөө бүхий жүжигчдийг төрүүлж, утга зохиол ба урлагийн тоо томшгүй олон шилдэг бүтээлүүдийг туурвижээ. Дуу бүжгийн жүжиг “Жаожюнь” бүжгийн жүжиг “Цуст будагдсан хэв маяг” бүжгийн жүжиг, “Анхилуун горхи дахь хайр”, “Жаожун”, “Тэмээн Жингийн цуваа” мөн бүжгийн жүжиг “Жаожүн хайр” гэх мэт хамтын бүжиг “Говь”, “Өвгөд”, “Романтик хайр” зэрэг бүжгийн уран бүтээлээрээ БНХАУ-ын хамгийн том бүжгийн тэмцээн болох “Хээ хува” нэрэмжит 9, 11, 13 дахь хугацааны бүжгийн тэмцээнээс “Алтан медаль” хүртжээ.

2017 оны БНХАУ-ын хамгийн том бүжгийн тэмцээн болох “Хээ хува”-ийн (荷花奖) нэрэмжит 11 дэх бүжгийн тэмцээнд Хөх хотын үндэсний дуу бүжгийн театрын “80-аад он” болон “90-ээд он”-ы 13 залуу бүжигчид тус бүжгийн уралдаанд түрүүлэв. “Өвгөд” бүжгийн бүтээл алтан медаль хүртэж, Хятад даяар олны анхаарлыг их татав. Энэхүү бүжигт таягтай, нарны шил зүүсэн загварлаг өвөө нарын дүрийг бүтээж, монгол бүжгийн гайхамшигт бүжгийн хөдөлгөөнийг ашиглаж, орчин үеийн бүжгийн хөдөлгөөний элементүүдийг уламжлалт хэв маягт, жааз хөгжмийн хөгжөөнт хөгжимтэй хослуулан үзэгчдэд эрч хүч, сэтгэл хөдөлгөм тоглолтыг толилуулсан байна.

Зураг 1. “Өвгөд” бүжиг

https://mp.weixin.qq.com/s/RZb_TQW-S1rywwDrpiXVBA /舞蹈网 2023.11.09/

Бүжиг дэглээч, гол дүрийн бүжигчин н.Агаар бага насандаа хөрш зэргэлдээ амьдардаг өвөөгөөсөө тус бүжгийн бүтээлийн санааг авсан юм. Тус өвөөгийн дүр сэтгэлд нь үлдэж, эрч хүчтэй өвгөний дурсгалд зориулан энэхүү дурсамжаа эмхэтгэн бүтээл болгожээ.

Хятадын бүжгийн “Хээ хува”-ийн (荷花奖) нэрэмжит 11 дэх үндэсний ардын бүжгийн тэмцээнд оролцсон “Өвгөд” бүжгийг судлаач Фэн Бай юэ(冯百跃) тайлбарлахдаа: Тэтгэвэрт гарсны дараа аз жаргалтай амьдарч байгаа монгол өвөөгийн амьдралыг харуулсан байна. Уламжлалт хувцас өмссөн өвөө нар тэтгэвэрт гарсны дараа өдөр тутмын амьдралаа үзэгчдэд дэлгэн харуулж байгаагаар харагдана. Тайзан дээр тэд таягаараа зохиомол буу гаргаж, агаарт нь буу тавьж, гэнэт ирсэн буу нь олныг цочроогоод, дараа нь хоёр өвөө торгон таягтай сонирхолтой зодооны дүр зургийг бүтээж, үзэгчдийг инээлгэв. Дараа нь бүжиглэх нь хөгжмийн хамтлаг болж цахилгаан гитар, сак, пийпаа, морин хуур зэрэг хөгжмийн зэмсэг тоглож, аз жаргалтай өндөр настны амьдралын хүсэл мөрөөдлийг харуулсан байна. Уг бүтээл нь монгол бүжгийн өвөрмөц ид шидийг илэрхийлж байна гэжээ. (Фэн, 2018)

Бүжгийн хэв маяг Монгол бүжиг, Америк жазз, Ордосын ардын дууг хослуулсан, мал аж ахуйн өнөөгийн ахуй амьдрал, өвөө нарын оюун санааны эерэг хандлагыг хөгжөөнтэй хэлбэрээр харуулж, Монгол дээлээ өмсөн таяг тулж, омоглон бардам инээмсэглэл тодруулан малчин өвөө нарын амьдралыг тодоор дүрсэлсэн байна.

Тус бүжгийн гол санаа, уриалга бол малчин өвөө нарын Хятадын Коммунист намын XIX-р их хурлын мэдээг сонсож буй дүр зураг дээр үндэслэсэн уг бүжиг нь өнөөгийн малчдын аз жаргалтай амьдралыг илтгэнэ. Бэлчээр мал аж ахуйн үйлдвэрлэл, ахуй амьдралын өнөөгийн байдлыг харуулахаас гадна ардын уламжлалт дуугаар өнгөрсөн үеийг эргэн дурсаж, өөдрөг сэтгэлийг илэрхийлсэн байна. (Цайлгана(柴拉干), 2015)

Бүжигчид монгол үндэсний дээл хувцас өмсөж, толгой дээрээ “марш” малгай өмссөн нь орчин үеийн болон үндэстний онцлогийг төгс хослуулж, “Монгол өвөө”-ийн дүр төрхийг тод харуулсан байна. Бүжигт ашигласан багаж таяг нь суга таяг, олс таталт, морин хуур гэх мэт зүйлсийг овсгойтойгоор хувиргаж, бүжигчин бүр өвөрмөц тоглолтын ур чадвар, уран сэтгэмжийг харуулсан байна.

Зураг 2. “Өвгөд” бүжиг

https://mp.weixin.qq.com/s/RZb_TQW-S1rywwDrpiXVBA. /舞蹈网 2023.11.09/

“Өвгөд” бүжгийн хөгжим

Бүжгийн хөгжмийг н.Даланбаяр, н.Үнэр нарын хөгжмийн зохиолчид хамтран бүтээжээ. Тус бүжгийн хөгжимд Ордос Монгол ардын дуу “Ордос монголчууд”, Жеймс Брауны “Give It Up Or Turn It a Loose” дууг ашигласнаараа онцлог болжээ.

“Ордос монголчууд” дууны үг

Мандаж гарах наран тунгалаг
Манай монголчуудын хийморь тунгалаг
Ургаж гарах наран тунгалаг
Ордос Монголчуудын ухаан нь тунгалаг

Монгол ардын дуу “Ордос монголчууд” дууны нот

Жеймс Брауны “Give It Up or Turnit a Loose”

Жеймс Браун нь домогт хөгжимчин, бүжигчин хүний хувьд итгэл үнэмшил, бүжиг хоёрын хослол нь олон талаараа тусгагдсан байдаг.

1. Тайзны илэрхийлэл: Жеймс Браун өөрийн илтгэх урлагийн тоглолтоороо алдартай бөгөөд бүжгийн хөдөлгөөн нь эрч хүч, хэмнэл, өвөрмөц хэв маягаараа бүжиглэх ур чадвар, тайзны ид шидээ гайхуулдаг.

2. Шинэ бүжиг бүтээх: Хөгжим бүжгийн анхдагч болон бүжгийн анхдагчийн хувьд, Жеймс Браун бүжгийн хэлбэрийг тасралтгүй хайн шинэчилж, олон зүйлийн бүжгийн хэв маяг болон элементийг түүний тоглолтод оролцуулан, өвөрмөц бөгөөд хүмүүсийг донсолгосон бүжгийн үр дүнд хүргэдэг.

3. Бүжиг болон хөгжмийн уялдаа: Жеймс Браун бүжгийг хөгжимтэй нягт уялдуулж, түүний бүжгийн хөдөлгөөн нь хөгжмийн айзамтай төгс зохицож, үзэгчдийн хараа, сайхан дайллага болж, тайзны илэрхийлэл, ид шидийг нь дээшлүүлсэн байна.

4. Нөлөөлөл, өв залгамжлал: Жеймс Брауны бүжгийн хэв маяг, үзүүлбэр нь хожмын хөгжимчид, бүжигчдэд асар их нөлөө үзүүлж, түүний урам зориг, нөлөө их олон хүнийг өвлүүлэн үлдээн хөгжүүлэхээр зорьж байна.

Дүгнэж хэлэхэд, Жеймс Браун өөрийн өвөрмөц тайзны үзүүлбэр, бүжгийн шинийг бүтээх, бүжиг хөгжмийг төгс хослуулсан талаар, өөрийн гэсэн бүжгийн салбарт гарамгай итгэл үнэмшлээ бий болгож, тайзны бүжгийн домог болсон байна.

Words and Music by
CHARLES FRED BOBBITT

Slowly, with a double-time feeling
(No Chords)

Ba

by, give it up, turn it loose

Жеймс Брауны “Give It Up or Turnit a Loose” хөгжим нь ердийн фанк хөгжим юм. Дууны хөгжилтэй хэв маяг нь хүчтэй цохилт, үндсэн аялгуу давтагдахад оршино. Фанк хөгжим нь өвөрмөц хэмнэл, динамикаараа алдартай бөгөөд давтагдах цохилтыг онцолж, гитар, басс, бөмбөр зэрэг хөгжмийн зэмсгүүд нь голдуу бүжиглэж, найгахад урам зориг өгдөг. Үүнийг анх 1969 онд Жеймс Браун бичиж, тэр жилдээ гаргасан. Энэ нь түүний хамгийн том хит дуунуудын нэг бөгөөд түүний фанк хөгжим дэх өөрийн нэрийн хуудас болсон юм. Цэгцтэй зохион байгуулалттай, уянгын дуулалт, хүчтэй хэмнэл, найруулгатай энэ дуу нь хөгжмийн салбарын сонгодог бүтээлүүдийн нэг болсон. “Give It Up or Turnit a Loose” киноны амжилт нь Жеймс Брауныг фанк болон сүнсний салбарт чухал дүр болохыг тогтоож, дараагийн хөгжимд төрсөн нөлөөг үзүүлсэн юм. Энэ дууны хөгжилтэй хэмнэл, эрэлт хэрэгцээтэй гүйцэтгэл нь бүжгийн талбай болон хөгжим сонирхогчдын дунд түгээмэл сонголт болж, өнөөг хүртэл дуртай хэвээр байна. (Sfetcu, 2014)

“Өвгөд” бүжгийг судалж байхдаа хөгжмийн зохиолч Даланбаяр гуайтай ярилцах завшаан тохиосон юм.

Та яагаад “Өвгөд” бүжгийн хөгжмийг бичихдээ Америкийн фанк дуучин Жеймс Брауны хөгжмийг ашигласан юм бэ? гэсэн асуултанд Даланбаяр хариулахдаа: “Бүжгийн хөгжим бичихдээ бүжиг дэглээчийн зорилго, тайзан дээрх хөгжмийн нөлөө зэргийг харгалзан үзэх ёстой. Тус бүжиг бол бүжиг дэглээч Агарын бүтээл. Тэр надаас Америкийн дуучин Жеймс Брауны хөгжмийг Ордосын ардын дууны элементүүдтэй хослуулахыг хүссэн тул би бүжиг дэглээчийн санааг хүндэлсэн юм” хэмээн хариулсан.

“Энэ хоёр хөгжмийн элемент энэ бүжигтэй нийцэж байна гэж та бодож байна уу?” гэж асуухад Даланбаяр: “Би эхэндээ бүрэн итгэлтэй биш байсан ч бэлтгэл дээр очиж үзээд бүжиг дэглээчийн зорилгыг ойлгосон юм. Тус хоёр хөгжмийг ашигласнаараа урьд өмнө байгаагүй бүжгийн өөрчлөлтийг хийж чаджээ гэж би үзэж байгаа” гэсэн.

Монгол ардын дууны элементүүдийг орчин үеийн фанк хөгжмийн онцлогтой хослуулсан энэхүү хөгжим нь монгол ардын дууны уламжлалт элементүүд болох монгол аялгуу, дууны үг, үндэсний хөгжмийн зэмсэг морин хуур, гитар зэрэг орчин үеийн хөгжмийн элементүүдтэй хослуулсан. Монгол ардын дуунууд нь ихэвчлэн уламжлалт хөгжмийн зэмсэгтэй байдаг. (Мико (崔美子), 2015) Эдгээр хоёр хөгжмийн хэв маягийг хослуулснаар дуулах чимээ, хөгжмийн давхаргыг авч болно. Энэхүү хөгжмийн хэлбэр нь Монголын ард түмний соёлын өвийг орчин үеийн барууны хөгжмийн соёлын элементүүдтэй хослуулж, соёлын олон талт байдлыг харуулсан янз бүрийн соёлын элементүүдийн нэгдлийг тусгаж байна. Фанк хөгжим нь хүчтэй хэмнэл, давтагдах цохилт, бүжиглэх чадвараараа алдартай. (Brown, 2005) Монгол ардын дууг фанк хөгжимтэй хослуулснаар бүжгийн үзүүлбэрт тохирсон сэтгэл хөдөлгөөм хэмнэл бий болдог. Энэ хөгжмийг ихэвчлэн өвөрмөц бүжиг дэглэлт бүхий бүжгийн үзүүлбэртэй хослуулдаг. Бүжгийн хөдөлгөөн, бүжиг дэглэлт нь монголын уламжлалт бүжиг, орчин үеийн бүжгийн элементүүдийг агуулсан болно. Монгол ардын дууг фанк хөгжимтэй хослуулсан бүжгийн хөгжим нь өөр өөр соёлын уламжлалт болон орчин үеийн элементүүдийг хослуулсан хөгжмийн өвөрмөц онцлогтой, хүчтэй хэмнэл, бүжгийн үзүүлбэртэй. Үзэгчдэд зориулсан шинэлэг, олон төрлийн бүжгийн

хөгжмийн туршлага билээ. Хөгжмийн энэ хэлбэр нь бүтээгчийн шинэлэг санаа, олон соёлт үзлийг хүндэтгэдэг.

Бүжгийн хөгжим нь өвөрмөц онцлогтой бөгөөд хүн төрөлхтний соёл урлагийг илэрхийлэх, түгээн дэлгэрүүлэх тодорхой давуу талтай. Бүжгийн хөгжмийн зарим онцлог шинж чанарууд, яагаад тэдгээр нь хүн төрөлхтний соёл, урлагийг илүү зөв илэрхийлэх, ярихад тусалдаг талаар энд дурдъя.

Бүжгийн хөгжим нь харааны болон сонсголын элементүүдийг хослуулан биеийн хөдөлгөөн, дуу авианы хослолоор сэтгэл хөдлөлийг илэрхийлдэг. Энэ төрлийн цогц байдал нь олон мэдрэхүйг нэгэн зэрэг дэмжиж, сэтгэл хөдлөл, утга учрыг илүү цогцоор нь дамжуулдаг. Бүжгийн хөгжим нь бүжгийн үзүүлбэрт маш чухал үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд бүжгийн хөдөлгөөнийг нөхөж, харааны болон сонсголын урлагийн туршлагыг хамтран бүтээдэг. Хөгжмийн сонголт, бүжиг дэглэлт нь бүжгийн ерөнхий үр нөлөөнд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд тэдгээр нь хөдөлгөөн, сэтгэл хөдлөлийн илэрхийллийн талаарх харааны ойлголтыг гүнзгийрүүлдэг.

Сэтгэл хөдлөлийн илэрхийлэл: Бүжгийн хөгжим нь сэтгэл хөдлөлөө илэрхийлэх хүчтэй чадвартай. Хөгжмийн хэмнэл, дуу авианы цөм нь бүжигчдийн хөдөлгөөн, илэрхийлэлтэй зохицож, бүжгийн хөгжмийн сэтгэл хөдлөлийн илэрхийллийг сонсогчдод ойлгуулж, эгшиглүүлэхэд хялбар болгодог.

Дүгнэлт

Дээрх судалгаанаас харахад Хөх хотын дуурь бүжгийн театрын “Өвгөд” гэх бүтээл нь уламжлалт болон орчин үеийн арга маягийн онцлогийг хослуулсан шинэ үеийн шинэлэг бүтээл болжээ. Тус бүтээл нь БНХАУ буюу олон улсын үзэгчдийн таашаалд амжилттай хүрч, Өвөрмонголын онцлогтой бүжгийн хөгжмийг таниулсан гэж болно. “Өвгөд” бүжгийн хөгжимд ордос ардын дуу “Ордос монгол” гэх дуу, Ордос монголчуудын хувцас засал бүжгийн хөдөлгөөнийг ашигласнаараа нэг талаасаа угсаатны онцлогийг харуулсан гэж болно. Нөгөө талаасаа Улсын харьяаны театрыг төлөөлж, улсын уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцож, БНХАУ-ын намын 19 дүгээр хурлын тухай агуулгыг тус бүжгийн бүтээлдээ оруулснаараа улсын бодлогод нэгдэж, улсын нэг хэсэг гэдгээ илэрхийлж буй нь харагдана. Бүжгийн хөгжимд Америкийн дуучин Жеймс Брауны хөгжмийг ашиглан дэлхийн орчин үеийн урлагтай холбож, олон улсад тоглолт зохион байгуулж, БНХАУ-ын Өвөрмонголыг төлөөлж байгаа юм. Үүнээс үзэхэд дан ганц монгол угсаатны ижилсэл гэхээсээ БНХАУ-ын иргэний шинж, ордос угсаатны соёлын шинж, Монгол соёлын шинжээс бүрдсэн “Өвөр Монгол ижилсэл” бүтээж байгааг энэ бүтээлээс харж болно гэж үзэж байна.

Ном зүй

- AmericanPressInstitute. (2010 оны 1 1). *Make Sentences Shorter*. <https://prsay.prsa.org/>: <https://prsay.prsa.org/2009/01/14/how-to-make-your-copy-more-readable-make-sentences-shorter/>-ээс Гаграсан В.Жигмед. (2004). *Mongʻol anayagu uqayan-u teuke bolun surbulji bičig-ün sinjilege*. Kitad: Liyooning-un ündüsüten-ü keblel-ün qoriy-a.
- В.Жигмед. (2004). *Mongʻol anayagu uqayan-u teuke bolun surbulji bičig-ün sinjilege*. Kitad: Liyooning-un ündüsüten-ü keblel-ün qoriy-a.
- В.Жигмед. (2004). *Mongʻol anayagu uqayan-u teuke bolun surbulji bičig-ün sinjilege*. Kitad: Liyooning-un ündüsüten-ü keblel-ün qoriy-a.
- Brown, J. (2005). *I Feel Good: A Memoir of a Life of Soul*. New York: New AmericanLibrary.

- Buffon. (1999 оны 5 27). *Discours sur le style*. www.britanica.com: <https://www.britannica.com/topic/Discours-sur-le-style>-ээс гаргасан
- Chisholm, B. C. (2019 оны 11 8). *THE RHETORIC OF AN EXCELLENT ESSAY*. www.isi.org: <https://isi.org/intercollegiate-review/the-rhetoric-of-an-excellent-essay/>-ээс гаргасан
- Dharma. (1986). *Altan kürdün mingyan kigesütü*. (С. т. тайлбарилба, Хян.) Köke qota: Öbür mongyol-un arad-un keblel-ün qoriy-a.
- Grisham, J. (2017 оны 6 12). *Writing Advice from John Grisham*. publicationcoach.com.-ээс Гаргасан
- Journal. (2022 оны 8 1). *162 Creative writing topics and ideas*. www.journalbuddies.com: <https://www.journalbuddies.com/creative-writing-2/creative-writing-ideas-2/>-ээс гаргасан
- Ledohowski, L. (2023). *How to Pick the Right Persuasive Essay Topic*. wizeprep.com.-ээс Гаргасан
- Sfetcu, N. (2014). *Dance Music*. Nicolae Sfetcu.
- Shewan, D. (2023 оны 11 1). *16 Easy ways to improve your writing skills*. worldstream.com.-ээс Гаргасан
- Б.Болдсайхан. (2003). “Буддын сургаал ба Шинжлэх ухаан”. Улаанбаатар.
- Б.Бямбадорж. (2014). *Монгол хэлний найруулга зүй*. Улаанбаатар: БитПресс.
- Бүргэд, Д. (2019). *Монголын нууц товчооны хятад галигт монгол хэлний авиаг тэмдэглэсэн зарчмын асуудал*. Улаанбаатар: Мөнхийн Үсэг ХХК.
- Бүтээл (博特乐图). (2013). *当代草原艺术年谱·音乐卷*. 呼和浩特: 内蒙古大学.
- Ван Хуйцин, С. Е. (2018). *乌兰牧骑精神*. 北京: 方志出版社.
- Д.Батжаргал. (2015). *Илтгэх урлагийн онол, арга зүй*. Улаанбаатар: МУИС Пресс.
- Д.Отгонсүрэн. (1975). *Монгол хэлний найруулга зүй*. Улаанбаатар: Д.Сүхбаатарын нэрэмжит Хэвлэлийн комбинати.
- Д.Оюумаа. (2020 оны 1 2). *Бага ангийн сурагчдын зохион найруулан бичих чадварыг хөгжүүлэх арга зүй*. Боловсролын ерөнхий газар.-ээс гаргасан
- Д.Сэрдарам. (2014 оны 12 26). *Оюутан ба эсээ*. www.trends.mn: <https://www.trends.mn/n/539>-ээс гаргасан
- Д.Сэрдарам. (2014 оны 12 26). *Оюутан ба эсээ*. www.trends.mn: <https://www.trends.mn/n/539>-ээс гаргасан
- Д.Цэрэнсодном. (1997). *Монгол бурхан шашны уран зохиол*. Улаанбаатар: ШУА. ХЗХ.
- Д.Эрдэнэсан. (2021). *Монгол хэл заах арга*. Улаанбаатар хот: Соёмбо принтинг ХХК.
- Данжуур (Б. 66). (огноо байхгүй).
- Жавзанпагма. (2019). *Оюутны эсээ бичих чадварыг хөгжүүлэх нь*. Улаанбаатар.
- З.Айжан. (1997). *Л.Түдэвийн эссе, түүний онцлог, ур чадвар*. Улаанбаатар хот.
- Заяабаатар, Д. (2022). *Монгол хэл судлал Боть I*. Улаанбаатар: Соёмбо принтинг.
- Лувсанжамц., н. (огноо байхгүй). *Увидасын үндэсний нэмсэн арга*. Бээжин: модон барын хэвлэл.
- Лувсанням., н. (огноо байхгүй). *Лхантав*. тод монгол үсгийн бичмэл судар.
- Мико (崔美子), Ч. (2015 оны 05 09). *当代蒙古族舞蹈音乐研究*. 硕士论文, хууд. 33.
- Монтэнь, М. д. (2010). *Сонгомол эсээнүүд*. Улаанбаатар: Мөнхийн үсэг.
- Мэргэд гарахын орон. (1748). Бээжин.
- Номинзул. (2021 оны 12 2). *Би Америкийн их сургуульд яаж тэнцсэн бэ? Өргөдлөө хэрхэн бэлдсэн бэ?* www.youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=5r6FagTUrvk>-ээс гаргасан
- Ө.Ганзориг. (2022 оны 5 3). *Бичих чадвар нь оюуны хамгийн дээд илрэл*. youtube.com: https://youtu.be/NQfOHuAxxgI?si=d_6hIpt9S7LIqO8D-ээс Гаргасан
- П.Батхуяг. (2018). *Эсрэг хурд буюу эсээний тухай эсээ*. Улаанбаатар: СэлэнгэПресс.
- Төмөртоого, Д. (1992). *Монгол хэлний түүхэн хэлзүй*. Улаанбаатар.
- Фэн, Ю. Б. (2018 оны 06 17). *关于问鼎“第十一届中国舞蹈‘荷花奖’民族民间舞评奖”群舞的解读*. 当代舞蹈艺术研究.
- Ц. Өнөрбаян, Ж. (2007). *Эсээ бичихүйн үндэс*. Улаанбаатар: Бемби сан.
- Ц.Дэлгэрэхцэцэг. (2008). *Япон хэлээр найруулан бичих чадвар дээшлүүлэх онол арга зүйн асуудал. Докторын судалгааны ажил*.-Д Улаанбаатар: Монгол улсын их сургууль.
- Ц.Өнөрбаян, Ж. (2007). *Эсээ бичихүйн үндэс*. Улаанбаатар: Бемби сан.

- Ц.Сүхбаатар. (1993). *Найруулан бичих арга ухаан*. Улаанбаатар: ШУ-ы хэвлэлийн “Эрдэм” компани.
- Ц.Сүхбаатар. (2007). *Монгол хэлний найруулга зүй*. Улаанбаатар: 59.
- Ц.Сүхбаатар. (2007). *Монгол хэлний найруулга зүй*. Улаанбаатар: Удам Соёл хэвлэлийн газар.
- Цайлгана(柴拉干). (2015). 论蒙古族舞蹈道具的文化内涵及艺术表现力. 呼和浩特: 内蒙古大学艺术学院硕士学位论文.
- 巴特尔. (2005). 汉蒙词典. 北京: 民族出版社.
- 方岭贵. (2014). 元明戏曲中的蒙古语. 昆明: 云南人民出版社.
- 李思静. (1986). 汉语“儿”[ə]音史研究. 上海: 商务印书馆.
- 杨耐思. (2012). 近代汉语音论. 上海: 商务印书馆.
- 王力. (2003). 汉语音韵. 北京: 中华书局.
- 王力. (2004). 汉语史稿. 北京: 中华书局.
- 王力. (2014). 汉语语音史. 北京: 中华书局.
- 言語資料検索 . (2024 оны 04 11). K-Search (full-text) /漢字音訳資料: гаргасан

Abstract

Since the establishment of the Inner Mongolia Autonomous Region of the People's Republic of China in 1947, there have been many changes in the social and cultural life of Inner Mongolia. Among them, “Ulaan Tchihir” and art groups for cultural and artistic activities were established in cities and rural areas. Since then, on the one hand, Mongolian ethnic identity based on traditional culture, on the other hand, civic identity reflecting the influence of China's policy and culture, and a distinctive culture of Inner Mongolia, which is different from other Mongolian ethnic groups, have been formed. As a result, it was reflected in culture and art works and attracted the attention of domestic and foreign audiences. An example of this can be considered the performance of the song and dance theater of Hoh city, including dance music. In this study, the theater's “Ovgod” dance performance was analyzed, and the features of Inner Mongolia reflected in the dance and musical elements of the performance were analyzed. In doing so, in addition to textual analysis of the works, interviews were conducted with the artists and analyzed in comparison with previous research. In this study, the formation of “Inner Mongolian” cultural identity, which is caused by the history, society and culture of Inner Mongolia, was considered.

Keywords: Red branch, Blue City Opera and Dance Theater, Old man dance, Dance music, Mongolian dance